

Sygn. akt IC 222/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2012r.

Sąd Rejonowy w Zgorzelcu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący - SSR Dorota Florowska

Protokolant - S. D.

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2012r. w Zgorzelcu

na rozprawie

sprawy z powództwa K. S.

przeciwko Gminie Z.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej Gminy Z. na rzecz powódki K. S. kwotę 5.000 zł (pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 10 września 2011r. do dnia zapłaty;

II. dalej idące powództwo oddala;

III. zasądza od strony pozwanej Gminy Z. na rzecz powódki K. S. kwotę 867 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IC 222/12

UZASADNIENIE

Powódka, K. S., domagała się zasądzenia na swoją rzecz od Gminy Z. kwoty 5.000,- zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 kwietnia 2011 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu.

W uzasadnieniu swojego żądania powódka przytoczyła, iż jest właścicielką nieruchomości w postaci niezabudowanych działek gruntu, położonych w obrębie administracyjnym wsi T.. W związku z zamiarem wybudowania na tych działkach domu podjęła czynności zmierzające do uzbrojenia nieruchomości, jednakże realizacja tego przedsięwzięcia wymagała dokonania przez stronę pozwaną rozbudowy infrastruktury technicznej w otoczeniu działek należących do powódki. Strona pozwana uzależniła przeprowadzenie tej inwestycji od partycypacji właścicieli działek w kosztach rozbudowy, poprzez tzw. „darowizny na rozwój infrastruktury gminnej”. Mając to na uwadze, powódka uiściła na rzecz Gminy Z. kwotę 5.000,- zł, a dokonaną wpłatę poprzedziła podpisaniem „umowy darowizny kwoty pieniężnej” – na wyraźne żądanie pracowników strony pozwanej. Pismem z dnia 21 marca 2011 r. strona pozwana poinformowała powódkę o zwrocie wpłaconej przez nią kwoty, w związku z niewykonaniem przedmiotowego zadania. W rzeczywistości kwota ta nie została powódce zwrócona, a swoje zaniechanie pozwana tłumaczyła problemami natury prawnej. Jako podstawę prawną swojego żądania powódka wskazała przep. art. 410 kc, twierdząc, iż uzyskana przez stronę pozwaną korzyść majątkowa w wysokości 5.000,- zł stanowi świadczenie nienależne, albowiem jego cel nie został osiągnięty.

W odpowiedzi na powyższe żądanie strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zarzuciła, iż powódka uczyniła na rzecz Gminy Z. darowiznę z przeznaczeniem na infrastrukturę gminną, a środki uzyskane z tej darowizny zostały zużyte na wykonanie kanalizacji i dozbrojenie działek w różnych miejscowościach. Zarzuciła także, iż powódka dokonała aktu darowizny nie wskazując miejsca przeznaczenia darowanych środków (k. 16).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka, K. S., jest właścicielką działek budowlanych położonych w T. o numerach ewidencyjnych (...). Działki te nie są przyłączone do sieci kanalizacyjnej. Odległość pomiędzy przewodem sieci kanalizacyjnej znajdującym się w głównej drodze T. a nieruchomością powódki wynosi ok. 500 m² w linii prostej i dzieli ją m.in. dwie drogi wewnętrzne.

(dowód: zeznania świadka, B. O. (1), k. 31 verte, zeznania świadka G. S. (1), k. 32-33, zeznania powódki, k. 53-54)

Strona pozwana przesłała powódce projekt „umowy darowizny kwoty pieniężnej” datowany na dzień 21 stycznia 2011 r., w której treści powódka została wymieniona jako „darczyńca” a strona pozwana jako „obdarowana”. W treści projektu umowy zawarto oświadczenie powódki o bezpłatnym świadczeniu na rzecz obdarowanego kwoty 5.000,- zł, z przeznaczeniem na rozwój infrastruktury gminnej, oraz oświadczenie strony pozwanej o przyjęciu darowizny i zobowiązanie do wydatkowania tej kwoty zgodnie z przeznaczeniem. Wraz z projektem umowy powódka otrzymała pismo z dnia 21 stycznia 2011 r., w którym strona pozwana wzywała powódkę do pilnego przybycia do siedziby Urzędu Gminy, celem podpisania umowy, powołując się na uzgodnienia dotyczące wpięcia się do sieci kanalizacyjnej mieszczącej się przy działkach powódki o numerach 16/29 i 16/30. Pismo to zostało podpisane przez naczelnika Wydziału (...), (...) Przestrzennej i (...), W. J. (1).

W. J. (1) zapewniła męża powódki, G. S. (1), że podpisanie przez powódkę umowy o powyższej treści i dokonanie na rzecz strony pozwanej kwoty 5.000,- zł przyspieszy budowę przewodu sieci kanalizacyjnej w drodze osiedlowej, sąsiadującej z działkami powódki. Podobne zapewnienia ze strony W. J. (1) uzyskał brat powódki, B. O. (1).

(dowód: projekt umowy, k. 6, oryginał umowy, k. 47, zeznania świadka G. S. (1), k. 32-33, zeznania świadka B. O. (1), k. 31 verte, zeznania powódki K. S., k. 53-54)

W miesiącu lutym 2011 r. powódka uiszczyła na rzecz Gminy Z. kwotę 5.000,- zł, celem współfinansowania budowy przewodu sieci kanalizacyjnej w drodze osiedlowej, sąsiadującej z nieruchomością powódki. Kwotę 5.000,-zł, tytułem partycypacji w kosztach budowy tego przewodu, uiszczył także brat powódki, B. O. (1), który posiada działki budowlane sąsiadujące z nieruchomością powódki. Wpłacenie na rzecz strony pozwanej kwoty 5.000,- zł powódka poprzedziła podpisaniem przesłanego jej projektu „umowy darowizny kwoty pieniężnej”, po uzyskaniu zapewnienia przez M. F. o niezwłocznym rozpoczęciu budowy przedmiotowego przewodu, równoległe z realizacją inwestycji związanej z budową przewodu sieci kanalizacyjnej w drodze głównej (na odcinku: ul. (...) w Z. – T.).

(dowód: zeznania świadka, B. O. (1), k. 31 verte, zeznania świadka G. S. (1), k. 32-33, zeznania powódki, k. 53-54)

Sposób i warunki uiszczenia na rzecz Gminy Z. kwoty 5.000,- zł oraz cel dokonanej wpłaty, powódka uzgadniała z pracownikiem Urzędu Gminy Z., M. F. (2), który podlegał służbowo naczelnikowi Wydziału (...), (...) Przestrzennej i (...), W. J. (1) i konsultował z nią treść uzgodnień stron.

(dowód: zeznania świadka W. J. (1), k. 34 – co do okoliczności podległości służbowej M. F. i konsultowania uzgodnień stron, zeznania świadka M. F. (2), k. 40 – co do okoliczności podległości służbowej M. F. i konsultowania uzgodnień stron, zeznania powódki K. S., k. 53)

W piśmie z dnia 21 marca 2011 r. podpisanym przez naczelnika Wydziału (...), (...) Przestrzennej i (...), W. J. (1), strona pozwana poinformowała powódkę o przesłaniu zwrotu wpłaconej przez nią kwoty na konto bankowe, informując ją jednocześnie, iż Gmina Z. przystąpi do budowy infrastruktury m. in. w rejonie działek o numerach (...) w latach późniejszych. Pismo o podobnej treści otrzymał również brat powódki, B. O. (1).

(dowód: pismo z dnia 21 marca 2011 r., k. 7, zeznania świadka B. O. (1), k. 31 verte,)

W miesiącu kwietniu 2011 r. powódka otrzymała (za pośrednictwem poczty) pismo strony pozwanej datowane na dzień 8 kwietnia 2011 r., w którym została poinformowana o braku możliwości zwrotu wpłaconej przez nią kwoty 5.000,- zł, ze względów natury prawnej. Do pisma załączono druk wezwania do zwrotu kwoty 5.000,- zł, zatytułowany jako „oświadczenie”. Powódka została pouczona o konieczności wypełnienia druku i złożenia go w Urzędzie Gminy Z. w przypadku ubiegania się przez nią zwrotu przedmiotowej kwoty.

Po otrzymaniu powyższego pisma powódka udała się do Urzędu Gminy Z., gdzie M. F. (2) zapewnił ją, iż uzgodniona inwestycja zostanie przez stronę pozwaną zrealizowana, sugerując jednocześnie powódce wstrzymanie się z żądaniem zwrotu pieniędzy.

(dowód: pismo z dnia 8 kwietnia 2011 r., k. 8, „oświadczenie”, k. 9, zeznania powódki K. S., k. 53-54)

W dniu 26 sierpnia 2011 r. powódka, po wypełnieniu otrzymanego od pozwanej druku („oświadczenia”), wezwała Gminę Z. do zwrotu dokonanej przez nią wpłaty w kwocie 5.000,-zł w terminie 14 dni, z uwagi na wycofanie się przez stronę pozwaną z realizacji zadania rozbudowy infrastruktury w T.. Powódka oświadczyła stronie pozwanej, iż odstąpienie od realizacji tego zadania inwestycyjnego uznaje za rażące naruszenie uzgodnień pomiędzy stronami. M. F. (2) poinformował wówczas powódkę, iż w tej części wsi T., w której położone są należące do powódki działki, żadne prace w zakresie rozbudowy przewodów sieci kanalizacyjnej nie są przewidziane.

(dowód: pismo z dnia 28 sierpnia 2011 r., k. 9, zeznania powódki Katarzy S., k. 53-54)

Pismem z dnia 8 grudnia 2011 r. (doręczonym Gminie Z. w dniu 15 grudnia 2011 r.) powódka, za pośrednictwem swojego pełnomocnika, wezwała stronę pozwaną do niezwłocznego zwrotu kwoty 5.000,- zł, w związku z niepodjęciem się przez Gminę Z. realizacji inwestycji polegającej na rozbudowie infrastruktury w T.. Odpowiadając na wezwanie powódki, strona pozwana odmówiła zwrotu na jej rzecz kwoty 5.000,- zł, podnosząc, iż powódka dokonała aktu darowizny dobrowolnie z przeznaczeniem na cel społeczny, a darowana przez nią kwota została zużyta na rozbudowę infrastruktury wsi T..

(dowód: pismo z dnia 8 grudnia 2011 r., k. 10, pismo z dnia 22 grudnia 2011 r., k. 11)

Sąd zważył, co następuje:

Dokonując oceny łączących strony stosunków prawnych i faktycznych, przy uwzględnieniu ustalonego powyżej kontekstu sytuacyjnego dokonanej przez powódkę wpłaty kwoty 5.000,- zł, nie sposób przyjąć, iż miała ona charakter darowizny (vide: art. 888§1 kc). Zamiarem powódki, wynikającym z okoliczności towarzyszących tej wpłacie, było uzyskanie dostępu do sieci kanalizacyjnej i możliwości wpięcia prywatnego przyłącza (wykonanego na własny koszt) do sieci, a nie bezpłatne przysporzenie gminie korzyści na cele związane z rozwojem infrastruktury gminnej (w dowolnym zakresie) kosztem własnego majątku. Powódka była zainteresowana jak najszybszym wybudowaniem przez stronę pozwaną przewodu – będącego częścią sieci kanalizacyjnej – w drodze osiedlowej, sąsiadującej z należącą do niej nieruchomością. Zgodnie z zapewnieniami pracowników Urzędu Gminy Z., w tym naczelnika Wydziału (...), (...) Przestrzennej i (...), W. J. (1) oraz podległego jej służbowo M. F. (2), dokonana przez powódkę na rzecz strony pozwanej wpłata kwoty 5.000,- zł miała przyspieszyć realizację budowy tej części sieci kanalizacyjnej.

W ocenie Sądu, strona pozwana pod pozorem dobrowolnej i pozostającej bez żadnego związku z przyłączeniem do sieci kanalizacyjnej wpłaty w wysokości 5.000,- zł, dążyła do uzyskania współfinansowania budowy sieci przez mieszkańców T., w tym przez powódkę, choć nie znajdowało to żadnego uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa. W ramach porozumienia stron, pozwana ustaliła zasady – niejako dobrowolnego – udziału powódki w kosztach realizacji zadania rozbudowy kanalizacji i formę dokonanej wpłaty. Tymczasem zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków należy do zadań własnych gminy (vide: ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków). Oznacza to, że budowa sieci kanalizacyjnej jest obowiązkiem

jednostki samorządowej, który powinien być finansowany z budżetu gminnego. Osoba ubiegająca się o przyłączenie swojej nieruchomości do sieci kanalizacyjnej obowiązana jest jedynie do zapewnienia na własny koszt budowy przyłącza do sieci, tymczasem przekazana przez powódkę kwota 5.000,- zł – zgodnie z jej zamiarem – miała zostać wykorzystana przez stronę pozwaną do budowy przewodu (będącego częścią sieci kanalizacyjnej) w drodze osiedlowej, umożliwiającego powódce włączenie swojej nieruchomości do sieci, poprzez wpięcie przyłącza kanalizacyjnego do tego właśnie odcinka sieci.

Zeznania powódki, w zakresie dotyczącym celu, na który przeznaczyła ona sporną kwotę, znajdują potwierdzenie w treści zeznań świadków B. O. (1) i G. S. (1), a pośrednio także w treści pism kierowanych przez stronę pozwaną do K. S., a zwłaszcza w treści pism z dnia 21 stycznia 2011 r., 21 marca 2011 r. i pisma z dnia 8 kwietnia 2011 r.. Zaznaczenia wymaga fakt, iż w piśmie z dnia 21 stycznia 2011 r. – podpisanym przez naczelnika Wydziału (...), (...) Przestrzennej i (...), W. J. (1) – strona pozwana powołała się na poczynione z powódką uzgodnienia dotyczące wpięcia do sieci kanalizacyjnej, mieszczące się m.in. przy działkach należących do powódki, a nadto wezwano powódkę do siedziby Urzędu Gminy w Z. celem podpisania stosownej umowy. W dacie sporządzenia pisma żadne przewody sieci kanalizacyjnej w sąsiedztwie nieruchomości powódki nie przebiegały. Odnosząc się do treści przedmiotowego pisma, świadek W. J. (1) wskazała (k. 34), iż pismo to nawiązuje do umowy darowizny zawartej pomiędzy stronami, przy czym zeznała, iż osoby dokonujące wpłat na rzecz gminy oczekiwały, że strona pozwana wykona „wpięcie” do sieci kanalizacyjnej. Świadek podkreśliła, iż pismo dotyczy uzgodnień w przedmiocie wykonania wpięcia, a nie przyłącza, przy czym wyjaśniła, że pod pojęciem „wpięcia” rozumie część sieci kanalizacyjnej, w przeciwieństwie do definicji „przyłącza”, które – zdaniem świadka – należy do właściciela działki. W. J. (1) zeznała także, iż uzgodnienia czynione przez M. F. z powódką były z nią konsultowane (k. 34). Ponadto, zeznający w charakterze strony K. J. (k. 39 verte) przyznał, iż pieniądze uzyskane z darowizn przekazanych przez właścicieli działek miały zostać przeznaczone na wybudowanie sieci kanalizacyjnej na tylickim osiedlu, w obrębie którego znajdują się ich działki. Ponadto, K. J. zeznał, iż strona pozwana przyjmowała od właścicieli działek wpłaty w wysokości 5.000,- zł, w celu usprawiedliwienia wobec innych właścicielami nieruchomości położonych w T., nieposiadających jeszcze dostępu do sieci kanalizacyjnej, wcześniejszego rozpoczęcia inwestycji w tym zakresie przez osoby, które dokonały wpłaty. Nie chodziło zatem o wpłaty z ogólnym przeznaczeniem na rozwój infrastruktury gminnej, a o wpłaty, których celem było uzyskanie przez właścicieli działek szybszego dostępu do sieci kanalizacyjnej.

Ważąc zeznania świadka M. F. (2), Sąd doszedł do przekonania, iż nie należało konstruować na ich podstawie prawdziwego stanu faktycznego, albowiem pozostają one w sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Przede wszystkim wskazać należy na różnice pomiędzy relacjami M. F. i pozostałych świadków co do okoliczności towarzyszących zawarciu przez strony umowy będącej przedmiotem sprawy. Zgodnie z twierdzeniami M. F. (2), pismo z dnia 21 stycznia 2011 r. nie było przedmiotowo powiązane z umową darowizny podpisaną przez powódkę, czemu przeczą zeznania świadka W. J. (1). M. F. (2) zeznał początkowo, iż nigdy nie rozmawiał z powódką na tematy służbowe, co pozostaje w sprzeczności z przytoczoną powyżej w tym zakresie treścią zeznań W. J. (1) oraz w sprzeczności z późniejszymi jego twierdzeniami o rozmowach powódki ze świadkiem, naczelnikiem Wydziału (...), (...) Przestrzennej i (...) oraz zastępcą wójta. Przypomnieć należy, iż W. J. (1) zaprzeczyła, by osobiście prowadziła rozmowy z powódką w przedmiocie przekazania na rzecz gminy kwoty 5.000,- zł. Uzgodnienia w tym zakresie były czynione z powódką przez M. F., aczkolwiek przy jego konsultacji z W. J.. Zgodnie z twierdzeniami W. J. (1) projekt umowy podpisanej przez strony sporządził M. F. na zlecenie wójta, świadek F. podał natomiast, iż projekt umowy sporządził na polecenie skarbnika gminy i zastępcy wójta. Zeznająca w sprawie G. G. (1) kategorycznie zaprzeczyła, by miała wpływ na treść umowy zawartej z powódką, a nadto, by zleciła sporządzenie projektu takiej umowy.

Wobec powyższych rozbieżności w zeznaniach świadków M. F., W. J. i G. G., za prawdziwe Sąd uznał twierdzenia powódki w zakresie dotyczącym okoliczności i kontekstu sytuacyjnego dokonanej przez nią wpłaty, a w tym uzgodnień stron i przeznaczenia spornej kwoty. Ponadto, istotne dla rozstrzygnięcia w sprawie fakty, przytoczone przez powódkę, znajdowały potwierdzenie w zeznaniach świadków B. O. i G. S..

Odnosząc się do podstawy prawnej zgłoszonego przez powódkę roszczenia, w pierwszym rzędzie wskazać należy, iż porozumienie stron nie stanowiło czynności prawnej, z której wynikał obowiązek wzajemnych świadczeń stron. Obowiązek strony pozwanej do zapewnienia zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, w tym do rozbudowy sieci kanalizacyjnej, wynika z przepisów ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków i nie zawiera się w istotnych postanowieniach umowy stron, zobowiązujących stronę pozwaną do przeprowadzenia konkretnej inwestycji, tj. wykonania przedmiotowego przewodu wchodzącego w skład sieci kanalizacyjnej. Niemniej jednak powódka uiszcza kwotę 5.000,- zł na rzecz (...) Z. ze względu na oczekiwany przez nią cel, który niewątpliwie był znany stronie pozwanej. Powódka świadczyła na rzecz strony pozwanej w przekonaniu, że przy współudziale gminy zostanie wykonany przewód sieci kanalizacyjnej przebiegający w drodze osiedlowej, z którego również ona będzie mogła w najbliższej przyszłości skorzystać. Gmina otrzymała od powódki kwotę 5.000,- zł tylko ze względu na oczekiwany przez nią cel, który – jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego – nie został osiągnięty. Inwestycja polegająca na budowie przewodu sieci kanalizacyjnej w drodze osiedlowej nie została przeprowadzona, a z informacji uzyskanych przez powódkę od strony pozwanej wynika, iż budowa tego odcinka sieci nie jest już planowana.

Odnosząc się do zarzutu zużycia przez stronę pozwaną wpłaconej przez powódkę kwoty 5.000,- zł na budowę sieci kanalizacyjnej i dobrojenie działek w różnych miejscowościach, podkreślić należy, iż dokonana przez powódkę wpłata przyniosła stronie pozwanej nieuzasadnione korzyści, w postaci dodatkowego dochodu, który mogła ona przeznaczyć na dowolny cel i nawet jeśli pozyskane w ten sposób środki gmina wydała na rozbudowę sieci kanalizacyjnej (co nie zostało w sprawie wykazane), to w ocenie Sądu należy mieć na uwadze, że finansowanie zadań własnych gminy powinno następować z dochodów uzyskiwanych na podstawie prawa. Żądana przez stronę pozwaną kwota nie była natomiast powiązana w żaden sposób z kosztami rozbudowy sieci kanalizacyjnej, jak również z ewentualnym wzrostem wartości nieruchomości powódki w wyniku przyłączenia do sieci, a stworzenie warunków, o jakich mowa w art. 145 u.g.n., nie zostało wykazane. Powołanie się przez pozwaną na wygaśnięcie obowiązku wydania korzyści wymagało nie tylko udowodnienia jej zużycia, lecz nadto takiego zużycia, które powoduje trwający brak wzbogacenia. Gdy korzyść stanowią sumy pieniężne nie wystarcza samo się ich wyzbycie (wydatkowanie), gdyż chodzi o takie wydatkowanie, które nie pozostawia stanu wzbogacenia. Zainwestowanie w całości lub w części walorów pieniężnych nie czyni zadość przesłankom wygaśnięcia obowiązku wydania korzyści (vide: uzasadnienie wyroku SN z 4 kwietnia 2008r., I PK 247/07).

Mając powyższe na względzie, Sąd uwzględnił powództwo w zakresie dotyczącym należności głównej (vide: art. 405 kc i art. 410 kc, a nadto: wyrok SN z dnia 21 czerwca 2007 r., IV CSK 95/07, wyrok SN z dnia 8 stycznia 2010 r., IV CSK 269/09, wyrok SN z dnia 8 marca 2005 r., IV CK 630/04, wyrok SN z dnia 27 stycznia 2004 r., II CK 395/02, wyrok SA w Warszawie z dnia 13 grudnia 2011 r., VI ACa 870/11, uchwała SN z dnia 13 września 2007 r., III CZP 79/07, wyrok NSA w W. z dnia 12 marca 2003 r., (...) SA (...), wyrok WSA w Krakowie z dnia 16 kwietnia 2008 r., (...) SA/Kr (...), wyrok SN z dnia 21 czerwca 2011 r., I CSK 533/10, wyrok SN z dnia 17 czerwca 2009 r., IV CSK 48/09, wyrok NSA w W. z dnia 12 sierpnia 2003 r., I SA/Ka 1684/02), oddalając w nieznaczącej części żądanie odsetkowe powódki.

Obowiązek zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy (vide: wyrok SN z dnia 28 kwietnia 2004r., V CK 461/03), zatem powinien nastąpić niezwłocznie po wezwaniu dłużnika (art. 455 kc). Do zwrotu nadpłaconej kwoty w terminie 14 dni powódka wezwała pismem z dnia 26 sierpnia 2011r., które doręczone zostało stronie pozwanej w tym samym dniu, stąd w opóźnieniu z jej uiszczeniem strona pozwana pozostawała o od dnia 10 września 2011r., od którego też powódce należały się odsetki ustawowe (art. 481 § 1 i 2 kc).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 kpc, albowiem powódka wygrała proces. Na koszty poniesione przez powódkę składały się: koszty zastępstwa procesowego w wysokości 600,- zł, opłata stosunkowa w kwocie 250,- zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.